

ХУЛОСАИ КОМИССИЯИ ЭКСПЕРТИИ

Шурои диссертациони 6D-KOA-092 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба диссертацияи Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло дар мавзӯи «Хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои фалсафа, аз рӯйи ихтисоси 6.3.4 – Илми ахлоқ.

Омӯзиши таърихи фалсафа нишон медиҳад, ки ахлоқ чун «илми амалӣ» номгузори гаштааст ва онро дар навбати худ аз сиёсат ҷудо намудан мушкул мебошад. Барои ҳамин дар замонҳои таҳлили мавзӯ дар назар гирифтани наздикии онҳо ба маврид мебошад, чун дар ҳолатҳои мухталиф ба инобат гирифтани ин муносибат робитаи ахлоқ ва сиёсатро ба таври айнӣ баҳогузори менамояд. Ин воқеият сиёсатро ба таркибе аз арзишҳо, қоидаҳо ва меъёрҳо табдил медиҳад, ки дар доираи он, муносибатҳои байни одамон ва ниҳодҳои иҷтимоӣ дар доираи қудрати сиёсӣ дар ҷомеа амалӣ мегардад. Ҳамчунин, маҳз дар ҳамин замина, имконияти дарку тафовут миёни амалу рафтори дурусту нодурусти одамон муяссар мегардад.

Дар ҷаҳони муосир сиёсат дар сатҳи байналмилалӣ ва милли ҳамаша бо така ба арзишҳои ахлоқӣ татбиқ гардида, шакл мегирад. Ин зухурот дар амали афроду ниҳодҳои иҷтимоӣ ва дар афроде, ки дар мақоми роҳбарӣ қарор доранд, ба назар мерасад. Бо шарофати ин таомул дар ҷомеа нисбат ба майли ба даст овардани қудрат ва ҳифзи он, миёни афрод як навъ риояи ҳуқуқи эҳтироми ҳамдигарӣ ҳатмӣ мегардад. Новобаста аз он ки дар ин маврид аз абзорҳои мухталифи сиёсӣ васеъ истифода мешавад, риояи меъёрҳои ахлоқӣ сарфи назар намегарданд. Ин воқеият илмҳои иҷтимоиро уҳдадор месозад, ки ҷойгоҳи ахлоқ дар сиёсатро дар пайвасти ногуастани хусусиятҳои ташаккули муносибатҳои сиёсӣ дар сатҳи гуногун баррасӣ намоянд.

Умуман, дар ҷаҳони муосир, сарфи назар аз равшанӣи ифода наёфтани саъю кӯшишҳои дастаҷамъона барои расидан ба ҳадафҳо ва қорбурдҳо, кӯшиши ҷомеаҳо ба дарки фаъолияти гуногунҷанбаи инсон аз нигоҳи меъёрҳои арзишмехварӣ ҷой дорад. Ин вазъият аз дигаргунӣе, ки дар арсаи ҷаҳонӣ ба вуқӯъ пайваستا истодаанд вобастагӣ дошта, ҳадафи асосӣ дар он зухур мегардад, ки сатҳи ҳаёти иҷтимоии аҳоли ва мавқеи давлатҳои ҷаҳонӣ дигаргун карда шуда, тартиботи нави муносибатҳои байналмилал бунёд гардад. Дар баробари ҷиҳатҳои мусбӣ, ҷанбаҳои манфии ҷунин саъю кӯшишро дарк намуда,

имрӯз афкори иҷтимоию фалсафиро зарур аст, ки меёрҳои муносиби арзёбии маънавии фаъолият ва амалҳои мустақилонаи субъектҳои ҳаёти ҷамъиятиро тавассути ҷусторҳои таърихӣ ва фалсафӣ корбаст намояд.

Дар рисолаи диссертатсионии Зувайдуллозода М.Ҳ. «Хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир» паҳлуҳои мухталифи масъалаи робитаи тарафайни ахлоқ ва сиёсат дар фаъолиятҳои ҷамъиятӣ мавриди таҳқиқу таҳлили назариявӣ амалӣ қарор гирифтааст, ки дар таърихи илми фалсафа ва ахлоқ ҷойгоҳи баландро касб мекунад.

Зувайдуллозода М.Ҳ. зимни таҳлили худ аҳамияти ахлоқ ва сиёсатро ба ҳубӣ дарёфта, моҳияти онҳоро дуруст кушода баҳодиҳӣ кардааст. Дар ин маврид, диссертант ҳангоми таҳияи рисола бештар аз методҳои илмҳои фалсафӣ, аз ҷумла таҳлил, синтез, таърихият, системанокӣ, муқоисавӣ, тарҳрезии сиёсӣ ва ғайра самаранок истифода намуда, робитаи ногустастии сиёсат бо ахлоқро дар пояи мазмуну моҳияти иҷтимоӣ доштани онҳо маънидод намудааст. Сиёсат чун маҷмуи майлонҳо дар байни субъектҳои фаъоли амали иҷтимоӣ, ногузир бар арзишҳо ва қоидаҳои муайяни рафтор асос ёфтааст ва барои таъмини суботи иҷтимоӣ на танҳо аз механизмҳои маъмурӣ ва меёрҳои ҳуқуқӣ, боз аз арзишҳое, ки рафтори инсонро танзим мекунанд, ба таври васеъ истифода мебарад.

Дар таҳқиқот диссертант масъалаҳои бунёдиро мавриди баҳс қарор дода, ба натиҷае омадааст, ки ахлоқ ба ҳайси илми мустақили фалсафӣ, асосҳои меёрии фаъолияти сиёсиро ҳамеша маҳсули рушди хосси иҷтимоӣ муайян менамояд. Барои ҳамин, онҳо дар муайяннамоии ҷорҷӯбаҳои пайдарҳамии меёрҳои ахлоқии фаъолияти сиёсӣ вучуд доранд, ки ба марҳалаҳои гуногуни таърихӣ тааллуқ доранд.

Мутобиқи ин усул, диссертант кӯшиш намудааст, ки таъсири меёрҳои ахлоқиро ба ҳадафҳои фаъолияти сиёсии субъектҳои ҳаёти ҷамъиятӣ вобаста ба гуногуншаклии фаъолияти онҳо нишон диҳад. Аз ин рӯ, иқдоми диссертант дар ин ҷода қобили дастгирӣ буда, мавзую муҳтавои диссертатсия ва автореферати он ба шиносномаи ихтисоси **6.3.4 – Илми ахлоқ**, ки аз рӯи он ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-092 ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо дода шудааст, мутобиқат мекунад. Мавзуи мазкур ва муҳтавои диссертатсия ба самтҳои афзалиятноки илми ҷумҳурӣ, дар шинохти таносуби ахлоқ ва сиёсат дар фаъолиятҳои ҷамъиятӣ ва дар доираи манфиатҳои миллӣ ҷавобгӯ мебошад.

Мақолаҳои нашрнамудаи диссертант Зувайдуллозода М.Ҳ. муҳтавои, кори диссертатсиониро инъикос менамоянд, зеро дар онҳо масъалаҳои мухталифи хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир мавриди таҳлилу баррасии васеъ қарор гирифтаанд.

Диссертатсияи Зувайдуллозода М.Ҳ. дорои аҳамияти назариявӣ амалӣ буда, мустақилона навишта шудааст ва ба яке аз мавзӯҳои муҳими илмҳои иҷтимоӣ-фалсафӣ, яъне масъалаҳои танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир тааллуқ дорад. Диссертант мавқеи дурусти таҳқиқотӣ ва методологиро интихоб намуда, ташаккули танзими ахлоқиро дар фаъолиятҳои сиёсии замони муосир, дар доираи назарияҳои илмӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор додааст.

Саҳми бевоситаи унвонҷӯй дар таҳқиқот тавассути интишори мақолаҳои илмӣ оид ба мавзуи кор, баромадҳо дар конференсияҳои илмӣ амалӣ ва илмӣ назариявии сатҳи байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва минтақавӣ, инчунин дар санчиши амалии натиҷаҳои диссертатсия баён шудааст.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаи таҳқиқот, бо интиҳоби далелҳои муътамад, маводи интишороти фарогири пажӯҳиш, такмили натиҷаҳои таҳқиқот, дар нашрияҳои илмӣ тасдиқи худро ёфтаанд. Хулоса ва тавсияҳо тавассути таҳлилҳои илмӣ муқоисавӣ натиҷаҳои назариявӣ ва амалии таҳқиқот асоснок карда шудаанд. Кори диссертатсионӣ баёнгари он аст, ки диссертант дар матни диссертатсия мавқеи илмӣ худро асоснок кардааст. Диссертант дорои қобилияти илмӣ буда, муваффақ шудааст, ки моҳияти илмӣ ва фалсафӣ-ахлоқии мавзӯро ба таври саҳеҳ баён созад. Дар баробари ин, бо мақсади дар амал татбиқ намудани натиҷаҳои рисолаи докторӣ пешниҳодҳои мушаххасро пешкаш намудааст.

Комиссияи экспертӣ ба хулосае омад, ки диссертатсияи Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло дар мавзуи «Хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси **6.3.4 – Илми ахлоқ**, ба тамоми талаботҳои таҳқиқоти илмӣ, муқаррароти муайянкардаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-092 барои ҳимоя кардан қабул карда шавад.

Пешниҳод карда мешавад, ки ба ҳайси муқарризони расмӣ оид ба диссертатсияи Зувайдуллозода М.Ҳ. дар мавзуи «Хусусиятҳои ташаккули

танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси **6.3.4 – Илми ахлоқ**, мутахассисони зерин таъйин карда шаванд:

- Саидов Абдулманон Сатторович – доктори илмҳои фалсафа, профессори кафедраи фанҳои ҷомеашиносии Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино;
- Содиқӣ Насиба Нуруллозода – доктори илмҳои фалсафа, профессор, директори Муассисаи давлатии Маркази таълимии занон «Сарвар»;
- Хидирзода Махфират Умар – доктори илмҳои фалсафа, профессор, узви Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- Ба сифати муассисаи пешбар Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ тавсия дода шавад.
- Барои гузоштани эълони ҳимоя матни диссертатсия ва автореферат дар сомонаҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Донишгоҳи миллии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.
- Пешниҳод карда мешавад, ки барои нашр ва паҳнкунии автореферати диссертатсия иҷозат дода шавад.

Комиссияи экспертӣ диссертатсияи Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло ро дар мавзӯи «Хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси **6.3.4 – Илми ахлоқ** пешниҳод гардидааст, баррасӣ намуда, дар асоси банди 60 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ

ҚАРОР КАРД:

1. Диссертатсияи Зувайдуллозода М.Ҳ. дар мавзӯи «Хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси **6.3.4 – Илми ахлоқ** ба ҳимоя қабул карда шавад.
2. Комиссияи экспертӣ муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ба ихтисоси **6.3.4 – Илми ахлоқ** мувофиқатдоранд, ба ҳайси муқарризи расмӣ пешниҳод менамояд:
 - Саидов Абдулманон Сатторович – доктори илмҳои фалсафа, профессори кафедраи фанҳои ҷомеашиносии Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино;
 - Содиқӣ Насиба Нуруллозода – доктори илмҳои фалсафа, профессор, директори Муассисаи давлатии Маркази таълимии занон «Сарвар»;

- Хидирзода Махфират Умар – доктори илмҳои фалсафа, профессор, узви Комиссияи марказии интихобот ва раёпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- 3. Ба сифати муассисаи пешбар Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни тавсия дода шавад.
- 4. Барои ҷойгир намудани эълон оид ба ҳимояи диссертатсия дар сомонҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон розигӣ дода шавад.
- 5. Барои ҷопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис (100 адад) ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъйиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илмҳои фалсафа, профессор Махмадҷонова М.Т.

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илмҳои фалсафа, профессор Самиев Б.Ҷ.

доктори илмҳои фалсафа, профессор Умедов М.Х.

« 17 » 10 соли 2026

